

SGK'NIN BU UYGULAMASINA DAVA AÇAN BAĞ-KUR'LULAR ERKEN EMEKLİ OLUYOR

Vakkas DEMİR *

I- GİRİŞ:

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 4/b sigortalıları (eski adıyla Bağ-Kur) için uyguladığı bazı işlemlerin hukuksal dayanağı bulunmamakta ve tamamen yoruma dayanmaktadır. Yoruma dayanan bu uygulamalar 4/b sigortalılarının aleyhine olunca, vatandaşlar mağdur olmakta ve hak kaybına uğramaktadırlar.

SGK'da 4/b sigortalıları için yoruma dayanan uygulamalardan birisi de, 4447 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği 08.09.1999'dan sonra Bağ-Kur sigortalısı olanların, askerlik borçlanması yaptıkları zaman, kısmi emeklilik yönünden tabi olacakları yaş ve hizmet koşullarını 08.09.1999'dan öncesine götürmemeleridir. Bu makale çalışmamızda, 08.09.1999'dan sonra Bağ-Kur'lu olanların askerlik borçlanması yaptıklarında, kısmi emeklilik yaşlarının düşmesi gerektiğine yönelik açıklamalarda bulunmaya çalışacağız.

II- KISMİ YAŞLILIK AYLIĞI KOŞULLARININ 4447 SAYILI YASADAN ÖNCEKİ VE SONRAKİ HALİ VE UYGULAMA:

Bilindiği üzere, Bağ-Kur'da iki tür yaşlılık aylığı vardır. Birincisi, tam yaşlılık aylığı, ikincisi; kısmi yaşlılık aylığıdır. Tam yaşlılık aylığı için, 25 tam yıl prim ödeme süresi ve kısmi yaşlılık aylığına göre daha düşük yaş şartı aranmaktadır. Kısmi yaşlılık aylığı içinse, 15 tam yıl prim ödeme süresi ve tam yaşlılık aylığına göre daha yüksek yaş şartı aranmaktadır. Ama en önemlisi, her iki aylık miktarı arasında çok cüzi maaş farkı bulunmakta olup, ikisi miktar bakımından birbirine çok yakındır.

Kısmi yaşlılık aylığına ilişkin koşullar, 1479 sayılı yasanın “yaşlılık aylığından yararlanma şartları” başlıklı 35 nci maddesinde düzenlenmiştir. Bahse konu 35 inci maddenin 08.09.1999 tarihli ve 4447 sayılı yasadan önceki halinde; “Yaşlılık aylığından yararlanabilmek için; a) Sigortalının Kurumdan yazılı talepte bulunması, talepte bulunduğu tarihte prim ve her türlü borçlarını ödemiş olması, ... c) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmakla beraber en az 15 tam yıl sigorta primi ödemiş olanlara da kısmi aylık bağlanır.” hükümleri bulunmaktadır.

* SGK Müfettişi

1479 sayılı yasanın 35 inci maddesi, kısmi yaşlılık aylığı yönünden 4447 sayılı yasanın 28 inci maddesiyle değişik hali; *“Yaşlılık aylığından yararlanabilmek için sigortalının; a) Yazılı talepte bulunması, talepte bulunduğu tarihte prim ve her türlü borçlarını ödemiş olması, ... şarttır. Kadın ise 60, erkek ise 62 yaşını dolduran ve en az 15 tam yıl prim ödeyen sigortalılara da kısmi yaşlılık aylığı bağlanır.”* şeklindedir.

Yasa maddesindeki bu hükümlerden anlaşılacağı üzere, 08.09.1999 tarihinden sonra Bağ-Kur'lular için kısmi emeklilik yaşı yükseltilmiştir. Ancak, bu yükselmenin olumsuz etkisini en aza indirmek için, 1479 sayılı yasanın geçici 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasıyla emeklilikte kademeli geçiş süreci getirilmiştir.

Bahse konu, geçici 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasındaki emeklilikte kademeli geçiş süreci hükümleri; *“Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı olanlardan, 15 tam yıl prim ödeme süresi ile kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurma koşulunu, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşıdan itibaren, a) 2 tam yıldan fazla, 4 tam yıl veya daha az süre içinde yerine getiren, kadınlara 51, erkeklere 56 yaşını, b) 4 tam yıldan fazla, 6 tam yıl veya daha az süre içinde yerine getiren, kadınlara 52, erkeklere 56 yaşını, c) 6 tam yıldan fazla, 8 tam yıl veya daha az süre içinde yerine getiren, kadınlara 53, erkeklere 57 yaşını, d) 8 tam yıldan fazla, 10 tam yıl veya daha az süre içinde yerine getiren, kadınlara 54, erkeklere 57 yaşını, e) 10 tam yıldan fazla süre içinde yerine getiren, kadınlara, 56, erkeklere 58 yaşını, doldurmaları ve talepte bulunmaları halinde, yaşlılık aylığı bağlanır.”* şeklindedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu yetkilileri, **08.09.1999'dan sonra ilk defa** Bağ-Kur'lu, SSK'lı veya Emekli Sandığı mensubu olan kişileri, Bağ-Kur'dan kısmi yaşlılık aylığı üzerinden emekli koşullarını hesaplarken, doğrudan 1479 sayılı yasanın 35 inci maddesindeki; *“Kadın ise 60, erkek ise 62 yaşını dolduran ve en az 15 tam yıl prim ödeyen sigortalılara da kısmi yaşlılık aylığı bağlanır.”* hükmünü uygulamaktadırlar. Bu konudaki **gereçekleri ise**, ilk defa 08.09.1999'dan sonra sosyal güvenceye kavuşmaları ve geçici 10 uncu maddenin üçüncü fıkrasındaki hükümlerin, 08.09.1999'dan önce bir gün dahi olsa hizmet süresi olanları ve fiili çalışması bulunanları ilgilendirdiğidir.

SGK yetkililerinin bu uygulaması genel olarak bakıldığında, doğru gibi düşünülebilir. Ancak, Bağ-Kur, SSK veya Emekli Sandığı girişi 08.09.1999'dan sonra olanlardan, askerlik borçlanması yapanların sigortalılık başlangıçlarının borçlanılan süre kadar geriye götürülmesi ve kısmi yaşlılık aylığı koşulları yönünden,

emeklilik yaşının iki veya dört yaş düşürülmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Çünkü, 1479 sayılı yasanın “askerlik borçlanması” başlıklı ek 9 uncu maddesinde; *“Bu Kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlandırılma halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan süre kadar geriye götürülür.”* hükmü bulunmaktadır. Ayrıca, 5510 sayılı yasanın “sigortalıların borçlanabileceği süreler” başlıklı 41 inci maddesinde; *“Bu Kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlandırılma halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülür.”* ifadeleri bulunmaktadır.

Bu itibarla, 08.09.1999’den sonra ilk defa Bağ-Kur’lu, SSK’lı veya Emekli Sandığı mensubu olup ta, en az 20 ay askerlik borçlanması yapanlardan, Bağ-Kur’daki kısmi yaşlılık aylığı koşulları, **“kadın ise 60, erkek ise 62 yaşını doldurmak ve en az 15 tam yıl prim ödemek”** şeklinde belirlenen kişiler için SGK’nın yaptığı uygulama hatalı ve yanlıştır. Bu durumda olanların kısmi yaşlılık aylığı koşulları yönünden, **“kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmak ve en az 15 tam yıl prim ödemek”** şeklinde belirlenmesi gerekmektedir. Şimdi bu anlattıklarımız bir örnekle açıklayalım.

ÖRNEK: Bay A’nın Bağ-Kur’a giriş tarihi 01.11.1999’dur. Bay A, 01.01.1940 doğumludur. Bu durumda Bay A’nın ilk girişi 08.09.1999’dan sonra olduğu için, emeklilik yaşı SGK tarafından, 62 yaş ve 15 tam yıl prim gün sayısına sahip olmak şeklinde belirlenmektedir. Bay A, SGK’ya 20 ay askerlik borçlanmasını 2012 yılında yapmıştır. Bu durumda bile, Bay A’nın sigortalılık tescil tarihi SGK tarafından 01.11.1999’dan öncesine götürülmediği için, emeklilik yaşı aynı kalmakta, 62 yaş ve 15 tam yıl prim gün sayısına sahip olmak şeklinde hesaplanmaktadır. Ancak, Bay A’nın yapmış olduğu askerlik borçlanmasına göre sigortalılık tescil tarihinin 20 ay geriye götürülerek 01.05.1998 olarak belirlenmesi gerekirdi. Bay A’nın sigortalılık tescil tarihi 01.05.1998 olarak belirlenince, 1479 sayılı yasanın geçici 10 uncu maddesi 3 üncü fıkrasındaki kademeli geçişe tabi olacaktır. Buna göre, Bay A’nın 08.09.1999 (01.10.1999) itibarıyla, 15 tam yılı doldurmasına 10 yıldan fazla süre kaldığı için, geçici 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasındaki e) bendine göre, yani 58 yaşını ikmal etmesi halinde emekli olacaktır.

Örnekten de görüldüğü üzere, 20 aylık askerlik borçlanması süresi Bağ-Kur yaşlılık aylığı hesabında emeklilik yaşını dört yaş düşürmüştür. Bu itibarla, 08.09.1999’den sonra ilk defa sigortalı olup ta, yaptıkları askerlik borçlanmasından dolayı emeklilik yaşı SGK tarafından düşürülmeyen kişilerin iş

mahkemelerine dava açarak emeklilik yaşını düşürmelerini tavsiye ediyoruz.

III- SONUÇ:

SGK, günümüzde yaptığı uygulamalarda, 4/b sigortalılarından 08.09.1999'dan sonra ilk defa sigortalı olan erkeklerin, yaptıkları askerlik borçlanmasına göre, tescilini geriye götürmemekte ve kısmi emeklilik yaşlarını 62 olarak belirlemektedir. Ancak, askerlik borçlanması yapan kişilerin sigorta başlangıçları geriye doğru götürüldüğünde, bu geriye götürülüş 08.09.1999'dan öncesine gidiyorsa, askerlik borçlanmasına göre kısmi emeklilik yaşının 62'den 58'e düşmesi gerekir. Bu durumda olanların iş mahkemelerine dava açarak emekli yaşlarını düşürmelerini önemle tavsiye ediyoruz. Çünkü, SGK'nın bu konudaki uygulaması tamamen yoruma dayanıyor.

KAYNAKÇA

T.C. Yasalar (14.09.1971). **1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu**. Ankara : Resmi Gazete (13956 sayılı)

T.C. Yasalar (08.09.1999). **4447 sayılı işsizlik sigortası kanunu**. Ankara : Resmi gazete (23810 sayılı)